

PFU-SAK NR. 011/13

KLAGER: Jonny Larsen
ADRESSE: Reinsdyrveien 31, 2030 Nannestad
TELEFON: 63 99 73 00 / 916 03 590
PUBLIKASJON: Dagens Næringsliv (Magasinet)
PUBLISERINGSDATO: 08.12.2012
STOFFOMRÅDE: Næringsliv
GENRE: Dokumentar/reportasje
SØKERSTIKKORD: Saklighet og omtanke, skille fakta fra kommentarer, dekning for titler etc., bildebruk
REGISTRERT: 10.01.2013
BEHANDLET I SEKR.: 11.01.2013; tilsvaarsrunden innledet
BEHANDLES I PFU: 26.02.2013
FERDIGBEHANDLET:
BEHANDLINGSTID: 45 dager
KLAGEGRUPPE: Næringsdrivende
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Dagens Næringsliv (DN) hadde **lørdag 8. desember 2012** i magasindelen en ti siders reportasje om den kristne Verdibanken og de som i sin tid etablerte denne, i hovedsak personer knyttet til frimenighetene Oslo Kristne Senter og Livets Ord i Bergen. Det ble henvist til reportasjen på avisens førsteside (i toppen). Tittelen her var «**Pastorens lånefest**».

På Magasinetts første side sto det i teksten, som var satt inn i bildet som dekket hele siden:

«HEMMELIGHETEN PÅ VICTORIA HOTELL. Pastoren Arne Lund i menigheten Norge for Kristus holder til i Gamle Victoria hotell i Sarpsborg. Hotellet skjuler flere godt bevarte hemmeligheter.»

I reportasjen – med hovedtittelen «**PASTOREN**» – ble det satt et kritisk søkelys på eierforholdene i Verdibanken, og i denne sammenheng, spesielt Arne Lund og hans selskaper og roller. I reportasjens ingress het det:

«Pastor Arne Lund har i all stillhet vært stor eier i den kristne Verdibanken. Samtidig har banken lånt ut titall millioner kroner til hans luftige forretningsprosjekter. Men pastoren har en fortid ingen snakker høyt om.»

Av reportasjen fremgikk det var flere selskaper med adresse Victoria hotell – der også pastor Lund og hans menighet holder til – på aksjonærlisten til Verdibanken, da den ble startet i 2003. DN skrev blant annet:

«Selskapet Lund Finans eide også ti prosent av banken. Det var opprinnelig Arne Lunds selskap, men rett før etableringen av banken tok en annen kjent skikkelse fra Oslo Kristne Senter, og god venn av Arne Lund, over som eier. Det var likevel Arne Lund som fortsatte å drive selskapet, og adressen forble hjørnekontoret i Sarpsborg. Året etter kjøpte pastoren selskapet tilbake. Da ble aksjene i Verdibanken flyttet til enda et nytt selskap med adresse i Victoria hotell og med Lund i navnet: Lund Invest. Det eies på papiret av bruktklokkeselgeren Jonny "Rolex" Larsen, som Lund har kjent siden 80-tallet, men daglig leder i selskapet var fortsatt Lund.»

Mot slutten av artikkelen, i et avsnitt som ble innledet med «mellomtittelen» «**I SKYGGEN AV GARDERMOEN**», ble også en eiendom i Nannestad som Lund har eierandel i, omtalt:

«Det er omtrent så sentralt som det høres ut, og kundegrunnlaget er kanskje ikke som Oslo Citys, men det kjører da en og annen bil forbi på vei til Hurdal og noe tungtrafikk på vei til Hønefoss. Her hadde pastor Arne Lund og hans gode venn, bruktklokkeselgeren Jonny "Rolex" Larsen, bestemt seg for å prøve å få bygd et gedigent kjøpesenter. Larsen er en tidligere rusmisbruker som er blitt kristen og som Arne Lund har hjulpet. De har holdt på med dette eiendomsprosjektet i mange år. Finansiering har ikke vært noe problem. De har hele tiden hatt en bank i ryggen: forretningsbanken Verdibanken. En kristen bank basert på innskudd fra kristenfolket. En bank som har et eget fond for å hjelpe tidligere rusmisbrukere med bolig. En bank hvor både Arne Lund og Jonny Larsen har vært store eiere i mange år (...) Men de har ett problem: Fylkesmannen i Akershus ville ikke omregulere eiendommen på 120 mål til å bygge butikker. De har fått avslag på avslag. Og lånet i Verdibanken er bare blitt større og større. I juni i år fikk pastoren og Jonny Larsen endelig nei fra Fylkesmannen. Lund innrømmer at det gjør prosjektet nesten verdiløst: - Det blir vanskelig å få solgt det uten en godkjennelse.»

Videre skriver DN om eiendommen og dens verdi:

«Så skjer det noe rart. For en drøy måned siden - etter at Fylkesmannen hadde sagt endelig nei til planene - ble det overraskende tinglyst et nytt pant på eiendommen på Maura. Pantet på eiendommen hadde steget til hele 15 millioner kroner. - Siden mitt engasjement ligger over kredittkomiteens fullmakt, blir mine låneforhold vurdert av styret i Verdibanken, sier Jonny Larsen. - Lånet er en god del mindre enn pantet på 15 millioner, fordi banken har tatt ekstra pant, sier han. Pengene er altså bevilget på høyeste hold i Verdibankens styre, etter at prosjektet var blitt mer eller mindre verdiløst. Hvordan er det mulig?»

Reportasjen var illustrert med flere bilder, blant annet et på side 47 som viser Jonny Larsen sittende mens han snakker i telefon. I bildeteksten het det:

«**KLOKKESELGEREN:** Jonny "Rolex" Larsen lever av å selge brukte armbåndsur på internett. Han eier også ti prosent av aksjene i Verdibanken. Pengene til å kjøpe aksjene - 8, 9 millioner kroner - har han lånt av Oslo Kristne Senter.»

Et mindre utsnitt av bildet av Larsen ble dessuten publisert på side 42, sammen med tilsvarende små portrettbilder av tre andre aksjonærer. I bildeteksten til dette bildet av Larsen, ble det opplyst:

«JONNY LARSEN (62) Er mer kjent under navnet Jonny Rolex. Drev butikken Brilljant Ur og Gull i Oslo, som han stengte etter et brutalt ran i 2001. Selger nå dyre ur på nettet. Larsen er en tidligere rusmisbruker som ble omvendt og meldte seg inn i Oslo Kristne Senter. Ble kjent med pastor Arne Lund under rehabiliteringen. Han har hatt flere forretningsprosjekter sammen med Arne Lund de siste årene, og eier i dag nærmere ti prosent av Verdibanken gjennom Fønix Invest as.»

KLAGEN:

Klager er Jonny Larsen. Han mener DN har omtalt ham «på en særlig ondskapsfull, nedrig og løgnaktig» måte, og brutt Vær Varsom-plakatens punkt 4.1 (saklighet og omtanke), 4.2 (skille fakta og kommentar), 4.4 (dekning for titler etc.), 4.10 og 4.11 (bildebruk).

Klager reagerer på at DN har omtalt ham som «tidligere rusmisbruker», og anfører at avisen også feilaktig har hevdet at eiendommen i Nannestad skal være verdiløs.

Klager innrømmer at han var rusmisbruker for 38 år siden, men innvender: «Det nevnes ikke at jeg i etterkant da jobbet i flere år med å hjelpe rusmisbrukere (...) Ei heller ikke at jeg i flere år har reist land og strand rundt med bl.a. "Maritafilmen" og holdt foredrag mot rus for mange ti tusener av skoleelever, foreldre og militære også sammen med representanter for Romerike Politikammer.»

Med hensyn til den omtalte eiendommen, opplyser klager at denne er taksert til 45 millioner kroner, og at en kjøper ønsker å kjøpe for denne summen, «dersom man kan få en dispensasjon til noe mer detaljhandel». Klager forklarer videre: «Nannestad kommunestyre har vedtatt enstemmig minus en stemme fra SV å anke dispensasjonsavslaget i fylket inn til Departementet! Skulle det bli avslag der vil vi fortsette å utvikle tomte. Jeg/vi har aldri hatt noen visjon om å bygge kjøpesenter, men selge tomte. Den ligger for øvrig nær det som DN kaller en vei hvo[r] en og annen bil passerer[...] Fakta er at dette er E16[.]»

Klager reagerer også på bildet som er publisert av ham. Ifølge klager er det publisert «uten tillatelse fra Ole Dyre Hesledalen». Han opplyser at bildet ble tatt i forbindelse med en tidligere «meget positiv artikkel i [D2] ». Slik klager ser det, er bildebruken egnet til å gjøre potensielle og nåværende klokkekunder skeptiske til ham. Klager påpeker: «Sjekker man opp meg finnes det intet negativt! Tvert imot ingen betalingsanmerkninger og høyeste kreditverdighet.»

TILSVARSRUNDEN:

Dagens Næringsliv (DN) begrunner den påklagede reportasjen med henvisning til pressens samfunnsrolle, og anfører: «Den innklagede artikkelen handler om den kristne forretningsbanken Verdibanken, og om hvordan en liten krets av aksjonærer på den ene siden har samarbeidet om å kontrollere banken i egenskap av aksjeeiere, og på den andre siden nyter godt av bankens utlån. Flere av disse utlånene er blitt brukt til prosjekter som må kunne karakteriseres som usikre. Klageren, Johnny Larsen, inngår i denne kretsen av personer, og de innklagede påstandene har vært viktige for å belyse hans forhold til øvrige aktører i saken, særlig pastor Arne Lund.»

Slik DN ser det, innebærer omtalen av klager verken et brudd på kravet til saklighet og omtanke (VVP-punkt 4.1) eller prinsippet om å ta hensyn til privatliv (punkt 4.3). Redaksjonen anser derimot omtalen som relevant: «Et sentralt element i artikkelen om Verdibanken er hvordan pastor Arne Lund har kontrollert store aksjeposter i banken, og hvordan personer som er tett knyttet til Lund i ulike perioder kontrollerer en stor andel av aksjene i banken. Selskaper Lund tidligere har eid blir flyttet rundt mellom ulike personer i Lunds bekjentskapskrets. (...) Det siste i kretsen av selskaper som eier aksjer i banken, og som blir flyttet mellom ulike eiere, er selskapet Lund Invest as, som blir solgt fra Arne Lund til klageren, Johnny Larsen, mens Lund fortsetter å være daglig leder for det. Forretningsadressen forblir på Lunds kontor i Sarpsborg i de etterfølgende år. For å forstå forholdet mellom Lund og Larsen, anså DN det som en relevant opplysning at pastor[en] på 80-tallet hjalp Larsen ut av sitt rusmisbruk. Dette skjedde gjennom Ten Center, som Larsen selv redegjør for i sin klage. (...) DN mener også det er relevant å belyse forholdet mellom Lund og Larsen, og hvordan dette har utviklet seg over tid.»

For øvrig redegjør DN også kort for flere transaksjoner som er gjennomført og som involverer klager og Lund. Videre mener redaksjonen at omtalen av klager dessuten er korrekt.

Etter DNs mening er heller ikke opplysningene som DN har publisert om eiendommen i Nannestad, uriktige. Redaksjonen anfører: «DN har gjennomgått saksbehandling hos fylkesmannen, som er klageinstans i omreguleringssaken. Her er saken behandlet to ganger, og avslått begge ganger.» Redaksjonen refererer og henviser også til flere dokumenter som synliggjør myndighetenes syn på søknaden om omregulering (se DNs tilsvarende, side 3, sekr. anm.).

I tillegg bemerker DN: «Hvorvidt mangel på omregulering av den aktuelle tomten vil føre til redusert verdi, er også belyst i saken gjennom intervju med 30-prosent-eier i tomte Arne Lund[.]» Dessuten henviser redaksjonen til en uttalelse fra firmaet som var interessert i å bruke tomten til kjøpesenter (se vedlegg, sekr. anm.), og konkluderer: «DN tolker uttalelsene fra to av tre store interessenter dit hen at mangelen på godkjenning medfører et vesentlig verditap på eiendommen.» DN opplyser ellers om andre faktiske forhold knyttet til eiendommen, blant annet: «På tidspunktet for publisering var tomtene kjøpt (i 2007 og 2008) for til sammen 6,77 millioner kroner. (...) DN kan selvsagt ikke utelukke at en omregulering vil mangedoble verdiene i forhold til kjøpsprisene i 2007 og 2008, men en slik omregulering virker foreløpig lite sannsynlig.»

Hva gjelder beskrivelsen av eiendommens beliggenhet, henviser DN til beskrivelsen i Fylkesmannens saksbehandling, der det blant annet heter: «Hol næringspark ligger ca 3 km fra Nannestad sentrum og i utkanten av Maura tettsted. Næringsparken ligger utenfor det området som er avsatt til fremtidig sentrumsområde på Maura.» (Se DNs tilsvarende, s. 4, sekr. anm.) Slik DN ser det, er opplysningene om eiendommen i Nannestad kontrollert tilstrekkelig, og i tråd med Vær Varsom-plakatens punkt 3.2. For øvrig opplyser redaksjonen å ha tatt kontakt med klager gjentatte ganger i et forsøk på å belyse saken ytterligere, men at han har vært uvillig til å bidra med opplysninger og kommentarer.

Hva gjelder det publiserte bildet av klager, anfører DN: «Dagens Næringsliv kan ikke se at bildet foregir å dokumentere eller beskrive en "sammenheng" som skaper "et falskt inntrykk", jfr VVP 4.10 og 4.11. Bildet viser kun personen Johnny Larsen, som er en aktuell person i artikkelen.» For øvrig understreker DN at avisen har bruksrett til bildet.

Avslutningsvis bemerker DN også at det ikke er publisert negative påstander om klagers kredittverdighet; «vert imot [har DN] synliggjort at klager blir ansett fullt ut kredittverdig gjennom sine lån i Verdbanken og at han driver med en mangslungen forretningsvirksomhet.»

Klageren presiserer i sitt tilsvare at klagen kun gjelder de forhold som omhandler ham.

Når det gjelder bildet av ham, anfører klager at det er bildet i sammenheng med omtalen av ham som Jonny «Rolex» Larsen han reagerer på, og som kan få kundene til «å stusse og lure på hva og hvem [dette er]». Klager påpeker: «Jeg heter Jonny Larsen». Klager opplyser også: «Bilde[t] sier [DN] at de har rett til å bruke, men [f]otografen Ole Dyre Hesledalen ringte meg og sa at dette hadde han ikke gitt tillatelse til og at heller ikke hans navn sto oppført under bildet. DN hevdet at dette var en "glipp".»

Klager vedgår at han har stått frem offentlig som tidligere rusmisbruker, slik DN også har påpekt i sitt tilsvare. Klager innvender imidlertid at dette for over 30 år siden ble «tonet ned», og at han siden har skapt seg et liv, og han spør: «Er det virkelig slik at man igjennom et helt liv ikke skal kunne få tilgivelse og oppreisning fra dumme ungdomssynder?»

Klager presiserer også opplysningene om hvordan han kom i kontakt med Arne Lund: «Han drev den gang en stor matbutikk i Sarpsborg og gav den maten som trengtes til det som den gang var TEN Center "Jenteavdeling" i Rakkestad (...) Min direkte og nære kontakt med Arne kom flere år senere[.]»

Hva gjelder kontakten med DN i forkant av publiseringen, skriver klager: «DN hevder at jeg ikke ville stille til intervju. Delvis riktig: Jeg besvarte en kort telefonsamtale hvorav jeg forsto hva slags journalister dette var og nektet å uttale meg. Svarte på noen SMS[-]er som jeg har tatt vare på[,] og henviste til at om han ville holde seg til sannheten[,] ville dette ikke være noe problem. Svarte etterpå i [e-]post de spørsmål de hadde på en høflig og korrekt måte, – noe de takket for.»

Videre fastholder klager sitt syn med hensyn til omtalen av eiendommen i Nannestad. Klager anfører: «Det var vedlagt et dokument som skal "Bevise" at uten en omregulering er denne verdiløs! Tull og tøys fra ende til annen. Dette dokumentet er en henvendelse fra en mulig kjøper som på denne måten vil legge "press" [p]å kommunen for om mulig få dette til! Det skal sies at taksten på denne tomten er 45 [millioner] og det var kjøpesummen om dette gikk i orden!» Klager har også vedlagt en e-post fra ordfører i Nannestad som «beskriver hennes frustrasjon over styrende myndigheter og et byråkrati som er uten sidestykke». Klager opplyser: «Eiendommen ER regulert og den er belånt, men pga. blant annet restriktive krav fra banken har man enda ikke fått startet med infrastrukturen. Normalt ville man ha belånt denne mye mer og da hatt penger til nettopp dette.»

For øvrig spør klager hva DN mener når avisen i tilsvaret skriver at han driver en «mangslungen forretningsvirksomhet».

DN opplyser i siste tilsvare at betegnelsen «Jonny Rolex» er brukt i et tidligere intervju med klager i D2 (se vedlegg, sekr. anm.), og at redaksjonen ikke er kjent med at klager tidligere har hatt innvendinger til dette. DN anfører også: «I intervjuet fremkommer det at Larsen opererte som bruktklokkeselger på internett, under epostadressen mr-rolex@online.no.

Larsen sier i intervjuet at han tror dette er kontroversielt hos den offisielle Rolex-forhandleren i Oslo, men også at "de må jo bare akseptere at det finnes et bruktmarked, au". Etter DN's syn har Larsen selv valgt å bruke "mr. Rolex"-profilen for å promotere seg selv og sine forretninger, og han er derfor kjent som Mr. Rolex, eller "Jonny Rolex".»

Når det gjelder omtalen av klagers tidligere rusmisbruk, mener DN at dette er relevant – som også anført i første tilsvare – fordi det beskriver bakgrunnen for hans forretningssamarbeid med Arne Lund.

Slik DN ser det, bekrefter klager kommunikasjonen som fant sted før publisering. DN skriver: «Dette skjedde per epost og sms, etter klagers ønske. DN kan ikke se at det er i strid med Larsens interesser å informere ham om nye opplysninger etter at han har sagt at han ikke vil kommentere noe. Tvert imot mener DN dette er i tråd med alminnelig praktisering av 4.14.»

Videre avviser DN klagers argumentasjon hva gjelder den omtalte eiendommen og brevet fra Prima Invest (som lå ved DN's første tilsvare, sekr. anm.). Etter DN's mening er brevet klart: «[D]et er DN's vurdering at slike påstander fremsatt av en kommersiell aktør overfor offentlig myndighet, fritt må kunne gjengis. Vurderingen ble forøvrig støttet av Arne Lund, som også eier 30 prosent av eiendommen.»

Avslutningsvis kommenterer DN kort: «Det at Larsen driver en "mangslungen forretningsvirksomhet" som enkelt oppnår kreditt hos finansieringsinstitusjoner, er godt omtalt i artikkelen. DN kan ikke se at det er påpekt faktafeil rundt Larsens forretningsvirksomhet og kredittverdighet.»